

ANNEKE VAN BAALEN

DE HARDE KERN: WEL FEMINISTISCH, NIET GEËMANCIPEERD

Hoe schrijf je vandaag de dag nog een feministisch boek? Overtuiging wordt tegenwoordig 'boodschapperij' genoemd en kennis 'betweterij'. Grote verbanden zijn vervangen door kleine verhaaltjes. Vrouwen schrijven dat ze niet eens gelijk willen worden behandeld, als ze maar mogen borstvoeden onder werktijd. En toch, of juist daarom, blijft het nodig feministische verhalen te vertellen. De Harde Kern heeft die uitdaging op zich genomen².

Het schrijverscollectief, bestaande uit vier vrouwenstudiesdames, is gevormd uit woede over de 8-maartviering van vorig jaar, toen het feminisme weer eens ten grave werd gedragen (door machafeminist Malou van Hintum.) Door een eenvoudige kanteling - niet feministen zeuren, kwesties zeuren - dient De Harde Kern de anti-feministen van repliek. Zij doet hierbij veelvuldig verslag van recent onderzoek naar de positie van vrouwen. Zo blijkt onder andere dat het percentage vrouwen in leidinggevende functies de laatste jaren is gedaald, evenals het relatieve salaris dat vrouwen verdienen.

De illusie dat alles wel vanzelf goed komt haalt De Harde Kern onderuit met de term 'torren'. Als je een steen van zijn plaats hebt gerold kruipen er lastige beestjes onder vandaan; gewenste veranderingen brengen weer ongewenste problemen met zich mee. Zo is het aantal werkende vrouwen wel gestegen, maar komen steeds meer vrouwen in 'flexibel' werk terecht, en hebben flexibel werkende vrouwen met kinderen weinig aan de nu eindelijk van de grond komende bedrijfscrèches. Met de bijterige term 'byte' wordt de aandacht gevestigd op geheel nieuwe feministische kwesties. Zie de agressiviteit van de (formeel geheel vrijwillige) plastisch-chirurgische verminking van vrouwenlichamen, die in Nederland relatief vaker voorkomt dan in de VS.

De Harde Kern lijkt zichzelf grotendeels ontslagen te hebben van de plicht om er bij de achterban de moed in te houden. Hoopvolle trends worden door De Harde Kern genadeloos aan iets negatiefs verbonden. Dat tegenwoordig 42% van de (echt)paren zegt betaald en onbetaald werk eerlijk te willen verdelen, blijkt slechts een mooie droom. De bittere werkelijkheid is dat het slechts 2% lukt hun wens te verwezenlijken. Het onderzoeksgegeven dat de overgrote meerderheid van de Nederlandse vrouwen vanilleseks wil, en dat ook steeds meer mannen naar geborgenheid en zelfs goede gesprekken streven, dient als achtergrond voor de beschrijving van het macho-seks-offensief van met name de progressieve media.

Met het doorprikken van modieuze anti-feministische retoriek en het geven van de correcte informatie bereikt de Harde Kern het primaire doel van ieder feministisch boek: de bevrijding van de individuele lezeres uit het gevoel dat ze de enige is die ongelukkig is en dat dit nog haar eigen schuld is ook. Daarnaast vinden de auteurs dat zij ook voorstellen tot verbetering van de positie van vrouwen in het algemeen moeten doen. Door het ontbreken van een analyse van de organisatie van mannenmacht hangen die echter nogal in de lucht. De Harde Kern stelt voor om de salarishiërarchie van mannen en vrouwen ondersteboven te gooien, het aandeel vrouwen in leidinggevende beroepen te verhogen, de werkweek drastisch te verkorten en een 'beschavingsoffensief' (inclusief mannenbelasting) voor mannen te starten om ze van hun 'zorgachterstand' en hun misdadige neigingen af te helpen. Deze plannen worden echter op zulke opgewekte toon aangedragen dat toch weer de illusie gewekt wordt

¹ Verschenen in *Lover*, nr 3, 1996, met de volgende inleiding van de redactie: 'Een paar maanden geleden publiceerde het schrijverscollectief De Harde Kern het feministische pamflet 'Wel feministisch, niet geëmancipeerd'. Het was al weer een tijd geleden dat een dergelijk schotsschrift het licht zag. *Lover* vroeg een van de godmothers van het Nederlandse feminisme, Anneke van Baalen van feministische uitgeverij De Bonte Was, om een keuring.'

² De Harde Kern: *Wel feministisch, niet geëmancipeerd. Feminisme als nieuwe uitdaging*. Contact, Amsterdam/Antwerpen, 1996

dat het allemaal vanzelf voor elkaar komt. Ook blijft het gewenste einddoel van De Harde Kern ('we willen alles!') te veel op het individuele niveau steken. Het miskent dat veel ergernissen van vrouwen tegenwoordig immers niet alleen hun eigen dubbele taak en gebrek aan carrièremogelijkheden betreffen, maar ook het stomme egoïsme van mannen in organisaties, de uitbreiding van de 'overhead' - eervol mannenwerk - en de bezuiniging op de uitvoering, en de vakbondstrategie om steeds de belangen van de zittende werknemers te beschermen.

Het probleem waar De Harde Kern volgens mij mee kampt is dat de anti-feministische propaganda tegenwoordig grotendeels aan vrouwen gedelegeerd is: aan de *queen bees* of *token women* die een symbool zijn van de door de feministische beweging afgedwongen verwelcoming van vrouwen in mannenorganisaties. Omdat die organisaties niet van karakter veranderd zijn, staan token women onder sterke druk hun uitzonderingspositie te verdedigen door andere vrouwen steeds maar uit te leggen dat het hun eigen schuld is dat ze buitengesloten worden. De Harde Kern signaleert deze druk wel, maar analyseert het verschijnsel verder niet. Daardoor heeft ze moeite om van de strijd tegen zeurende anti-feministen over te gaan op de strijd tegen mannenorganisaties.

Feministische kritiek zou zich moeten richten op die officiële, alledaagse mannenorganisaties van werk, politiek en vrijetijdsbesteding. Door lidmaatschap van dergelijke organisaties bewijzen mannen hun mannelijkheid c.q. voortreffelijkheid, en worden ze vrijgesteld van het verrichten van zorgarbeid. Daar draaien nog steeds voornamelijk vrouwen en buitengesloten mannen (met verkeerde huidskleur en herkomst) voor op, zonder dat ze in ruil voor hun arbeid zeggenschap verwerven.

Persoonlijke en politieke ergernissen zouden weer met elkaar verbonden moeten worden, in een grootser verhaal dan De Harde Kern nu vertelt. Dan kunnen vrouwen weer fatsoenlijk samen kwaad worden zonder elkaar of zichzelf van 'klagen' te hoeven verdenken. En dan komt de actie vanzelf.